

مشکلات جدید فروش نفت برای روسیه

مسکو می‌تواند راهی جایگزین برای فروش نفت و گاز خود پیدا کند؟

به گزارش خبرنگاران گروه صنعت و تجارت گزارش خبر، با گذشت کمتر از دو ماه از تهاجم روسیه به اوکراین، تقریباً جبهه کشورهای تحریم‌کننده نفت و گاز روسیه و آنهایی که درصدد کاهش وابستگی به انرژی این کشور هستند، مشخص شده است.

تاکنون آمریکا و سه کشور حوزه بالکان (لیتوانی، لاتویا و استونی) به‌طور کامل واردات انرژی از روسیه را متوقف کرده‌اند. این در حالی است که بسیاری از کشورهای اروپایی از جمله ایتالیا و بریتانیا خرید نفت و گاز از این کشور را کاهش داده‌اند و برنامه‌های بلندمدت‌تری برای توقف مصرف انرژی روسیه در دستور کار خود دارند.

با این حال، دست‌کم نفت روسیه با تخفیف بسیار زیاد به خریداران مشتاق هندی و چینی رسیده است. با وجود اینکه این دو مصرف‌کننده بزرگ طلای سیاه جهان در حال استفاده از این فرصت هستند، به‌نظر نمی‌رسد بتوانند نفتی که در اروپا خریدار ندارد را به‌طور کامل هضم کنند.

از موانع این موضوع، هزینه‌های بالای لجستیکی، الزامات قراردادی چینی‌ها با تامین‌کنندگان خاورمیانه و عدم دسترسی به گارانتی‌های بانکی و بیمه برای محموله‌های روسی را می‌توان نام برد. محموله‌هایی که طی یکی دو هفته از بندر روسی به مقاصد اروپایی می‌رسیدند حالا باید دو ماه در سفر به چین بگذرانند که خود نیازمند ابرنفتکش‌های بسیار زیادی است و در این زمینه نیز روسیه با محدودیت مواجه است.

دو رویکرد مجزا به انرژی روسیه

رویکردهای مجزایی به واردات انرژی روسیه در هفته‌های اخیر آشکارتر شده است. به گزارش بیزینس اینسایدر، در حالی که برخی کشورها قصد دارند واردات نفت و گاز روسیه را ممنوع کنند و بعضی پیش از این چنین رویکردی را رسماً اعلام کرده‌اند، خریدارانی در آسیا در حال افزایش واردات هستند. وقتی روسیه ۲۴ فوریه حمله بی‌سابقه خود را به اوکراین آغاز کرد، کشورهای غربی متحد شدند تا تحریم‌هایی را بر این کشور برای مجازات آن وضع کنند. اقدامات تنبیهی آنها تاکنون شامل بلوکه کردن دسترسی چند بانک روسی به سیستم بانکی جهانی سوئیفت و همچنین ممنوعیت پروازهای روسیه از حریم هوایی کشورهای اروپایی بوده است.

در حالی که جنگ بدون هیچ نشانی از آتش‌بس ادامه پیدا کرده، کشورها حالا بخش انرژی روسیه را هدف قرار داده‌اند.

اتحادیه اروپا که در طرحی نمادین انرژی روسیه را تحریم کرد، هنوز راهی برای یک تحریم واقعی در این بخش پیدا نکرده است زیرا برخی کشورهای این اتحادیه چنان به واردات نفت و گاز روسیه وابسته‌اند که توانایی قطع یکباره این منبع را ندارند و در صورت وقوع چنین سناریویی کشوری مانند آلمان با ضربه شدید به اقتصاد مواجه خواهند شد و سهمیه‌بندی انرژی کاملاً محتمل خواهد بود.

روسیه بزرگ‌ترین منابع گازی جهان را دارد و پیش از این رویدادها دومین تولیدکننده نفت پس از آمریکا بود که حدود ۱۲ درصد تولید جهانی این کامودیتی را در اختیار داشت؛ هرچند گزارش‌های تایید نشده تازه از کاهش آن از سطوح بالای ۱۱ میلیون بشکه در روز به حدود ۱۰ میلیون حکایت دارد و آژانس بین‌المللی انرژی پیش‌بینی کرده تولید نفت روسیه در فصل سوم سال به زیر ۹ میلیون بشکه روزانه سقوط خواهد کرد.

در ادامه به کشورهایی که در حال دور شدن از انرژی روسیه هستند و سپس به دو کشوری که واردات انرژی از این کشور را افزایش داده‌اند (هند و چین) ، پرداخته می‌شود و این موضوع را بررسی می‌کنیم که چه موانعی بر سر راه جایگزین کردن چین به جای مقاصد اروپایی وجود دارد؟

ایتالیا

ایتالیا تلاش می‌کند وابستگی به گاز روسیه را از طریق روی آوردن به منابع انرژی مصر و الجزایر کاهش دهد. انی، غول ایتالیایی نفت و گاز، اخیراً چارچوب توافقی با شرکت دولتی گاز طبیعی مصر (EGAS) به امضا رسانده و گفته این طرح موجب حداکثری کردن تولید گاز و صادرات گاز طبیعی مایع شده (LNG) خواهد شد. به گزارش خبرگزاری رویترز، ایتالیا حدود ۴۰ درصد از واردات گاز خود را از روسیه تامین می‌کند. این کشور همچنین برای کاهش وابستگی، توافق کرده واردات گاز از الجزایر را حدود ۴۰ درصد افزایش دهد.

کشورهای حوزه بالتیک

در ماه جاری میلادی (آوریل)، کشورهای بالتیک شامل لیتوانی، لاتویا و استونی واردات گاز خود از روسیه را متوقف کردند. به گزارش الجزیره، اولدیس باریس، مدیرعامل اپراتور ذخیره‌سازی گاز طبیعی لاتویا به نام Conexus Baltic Grid در این مورد گفت: «از اول آوریل گاز طبیعی روسیه دیگر به لاتویا، استونی و لیتوانی نخواهد آمد.» لیتوانی اولین کشور اروپایی بود که عرضه گاز روسیه را پس از جنگ اوکراین ممنوع کرد. رئیس‌جمهور این کشور، هیتاناس ناوسدا در حساب توییتر خود نوشت: «اگر ما می‌توانیم انجامش دهیم، بقیه اروپا هم می‌توانند.»

آمریکا

خارج از اروپا، آمریکا نیز واردات نفت و گاز روسیه را ممنوع کرد. جو بایدن، رئیس‌جمهور این کشور این «ضربه قوی» را علیه ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه اعلام کرد. او گفت: «این یک گام است که ما برمی‌داریم تا درد بیشتری به پوتین وارد کنیم، اما هزینه‌هایی نیز اینجا در ایالات متحده وجود خواهد داشت.» وی افزود: «من هر کاری را برای به حداقل رساندن افزایش قیمت توسط پوتین در خانه (آمریکا) انجام خواهم داد.» مصرف‌کنندگان آمریکایی در حال حاضر آثار جهش قیمت بنزین را در نتیجه تورم پسا همه‌گیری کرونا و همچنین تحریم‌های جدید بر عرضه انرژی روسیه، احساس می‌کنند. در مارس، متوسط قیمت هر گالن بنزین در این کشور برای اولین بار پس از سال ۲۰۰۸ به بالای ۴ دلار رسید.

بریتانیا

دولت بریتانیا اخیراً اعلام کرد اقداماتی را علیه واردات انرژی روسیه پی می‌گیرد و متعهد شد تمام واردات زغال‌سنگ و نفت خود از روسیه را تا آخر سال ۲۰۲۲ پایان دهد. دولت این کشور گفت: «تا پایان ۲۰۲۲، بریتانیا همه وابستگی خود را به زغال‌سنگ و نفت روسیه پایان خواهد داد، و واردات گاز خود را نیز هر چه سریع‌تر پس از آن متوقف خواهد کرد.» این بیانیه همچنین افزود که بریتانیا صادرات تجهیزات و کاتالیست‌های کلیدی پالایش نفت را با هدف کاهش توانایی روسیه برای تولید و صادرات نفت، ممنوع خواهد کرد. تحریم‌هایی نیز علیه اشخاص روسیه مرتبط با دولت این کشور از جمله الکساندر دیوکف، مدیرعامل گازپروم- نفت به عنوان سومین تولیدکننده بزرگ نفت این کشور اعمال شده است.

این کشور فشارهای فزاینده‌ای را برای دور شدن از انرژی روسیه احساس می‌کند، هرچند آلمان به شدت متکی به منابع این کشور است، مخصوصاً گاز روسیه که از طریق خط لوله نورد استریم یک به آلمان منتقل می‌شود.

پیش از آغاز جنگ فرآیند ساخت خط لوله دوم نورد استریم به آلمان نیز به پایان رسیده بود که از اوکراین عبور نمی‌کرد اما رگولاتورهای آلمانی و اروپایی مجوز بهره‌برداری از آن را صادر نکردند تا با شروع درگیری نظامی این خط لوله نیز تحریم شود.

آلمان برای قطع روابط خود با روسیه در حوزه انرژی کار دشواری در پیش دارد و ممکن است بسیار طولانی شود. بن وینک از بیزینس اینسایدر گزارش می‌دهد که چنین امری به طور قابل ملاحظه‌ای بر تولیدات صنعتی آلمان اثر خواهد گذاشت و ممکن است موجب سهمیه‌بندی انرژی در این کشور شود. به گزارش بلومبرگ، صدر اعظم آلمان اولاف شولتز می‌گوید: «ما فعلاً در تلاش هستیم تا از ضرورت واردات گاز از روسیه مستقل شویم. همان‌طور که ممکن است تصور کنید، این کار چندان آسانی نیست زیرا به زیرساخت‌هایی نیاز داریم که ابتدا باید ساخته شوند.»

هند و چین

در میانه موجی از قطع واردات انرژی از روسیه، هند و چین رویکردی متفاوت اتخاذ کرده‌اند. وقتی تحریم‌های گسترده، صادرات نفت کرملین را هدف قرار دادند، قیمت‌ها آنقدر پایین آمد که خریدارانی در هند و چین به سوی افزایش خرید محموله‌های ارزان انرژی روسیه ترغیب شدند.

رویتز گزارش داده که از زمان حمله روسیه به اوکراین، هند دست‌کم ۱۳ میلیون بشکه نفت روسی خریداری کرده است. اما این کشور به نفت قانع نبوده و زغال‌سنگ روسیه نیز در رادار هند قرار دارد. رامچندرا پراساد سینگ، یک سیاستمدار و عضو پارلمان هند در یک کنفرانس در دهلی نو گفته که هند به سوی واردات زغال کک از روسیه پیش می‌رود.

او افزود که هند ۴/۵ میلیون تن زغال‌سنگ روسی وارد کرده اما نگفت که این حجم از واردات در چه بازه زمانی اتفاق افتاده است. چین نیز در حال افزایش واردات نفت و زغال‌سنگ از روسیه با ارز خودش است. پالایشگران کوچک‌تر این کشور اما همچنان واردات نفت روسیه را با احتیاط انجام می‌دهند.

موانع صادرات نفت روسیه به آسیا

اوایل پرایس در گزارشی به موانع جایگزینی چین به جای کشورهای اروپایی برای فروش نفت روسیه پرداخت. بر این اساس، هرچند امتناع خریداران از دریافت نفت روسیه موجب تغییر مسیر طلای سیاه به آسیا خواهد شد اما این کار هم بسیار طولانی‌تر و هم با موانع زیادی روبه‌رو است. به گفته این منبع، این اتفاق در حال وقوع است اما مسیری که یک تا دو هفته طول می‌کشد حالا برای یافتن خریداران در آسیا حدود دو ماه (با احتساب زمان بازگشت ۴ ماه) زمان می‌برد که خود، چنین تجارتی را نیازمند استفاده از ابرنفتکش‌ها می‌کند.

اولین مشکل زمانی ظاهر می‌شود که نفت اورالز روسیه را نمی‌توان در بندر پرمورسک وارد ابرنفتکش‌ها کرد چراکه عمق اسکله آنقدر زیاد نیست. بنابراین، این نفت ابتدا باید با کشتی‌های افرامکس به بنادر دیگر منتقل شود تا با عملیات کشتی به کشتی به ابرنفتکش‌ها برسد.

همین فرآیند هفته‌ها طول خواهد کشید و پس از آن دو ماه تا مقصد آسیایی، تخلیه و سپس دو ماه دیگر برای برگشت! نرخ بسیار بالای حمل بار، عدم دسترسی به گارانتی‌های بانکی و بیمه، قراردادهای بلندمدت چین با تامین‌کنندگان خاورمیانه و اشتباهی نه‌چندان بالای چین برای این نفت از جمله عوامل دیگری هستند که نشان می‌دهد این مقاصد توانایی جایگزینی کامل مشتریان اروپایی روسیه را نخواهند داشت.

منبع: دنیای اقتصاد